

دانشگاه کاشان
دانشکده علوم انسانی
گروه علوم تربیتی

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
در رشته برنامه‌ریزی درسی

عنوان:

ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه
ریزی آموزشی) از نظر اعضاء هیأت علمی و دانشجویان دانشگاه کاشان

استاد راهنما:
دکتر عباس شکاری

استاد مشاور:
دکتر محسن نیازی

به وسیله:
حیدر قادری

اردیبهشت 1390

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه کاشان
دانشکده علوم انسانی

بسمه تعالی

تاریخ:
شماره:
پوست:

مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه
صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

نام و نام خانوادگی دانشجو: حیدر قادری
شماره دانشجویی: ۸۷۲۳۵۱۰۱۹۹
رشته: علوم تربیتی (برنامه ریزی درسی)
دانشکده علوم انسانی
عنوان پایان نامه: ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه ریزی آموزشی) از نظر اعضا هیات علمی و دانشجویان دانشگاه کاشان
تعداد واحد پایان نامه: ۴
تاریخ دفاع: ۱۳۹۰/۲/۱۲

این پایان نامه به مدیریت تحصیلات تکمیلی به منظور بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد ارائه می گردد. دفاع از پایان نامه در تاریخ ۹۰/۲/۱۲ مورد تأیید و ارزیابی اعضای هیات داوران قرار گرفت و با نمره ۱۸/۵ به عدد هجده و نیم و با درجه بسیار خوب به تصویب رسید. اعضای هیات داوران:

عنوان	نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
۱. استاد راهنما	دکتر عباس شکاری	استادیار	
۲. استاد مشاور	دکتر محسن نیازی	دانشیار	
۳. متخصص و صاحب نظر دانشگاه	دکتر علی یزدخواستی	استادیار	
۴. متخصص و صاحب نظر دانشگاه	دکتر فریبرز صدیق ارفعی	استادیار	
۵. نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر محسن قاسم پور	استادیار	

مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه

آدرس: کاشان - پلوار قلب رانندی
دانشگاه کاشان - دانشکده علوم انسانی
کد پستی: ۸۷۳۱۷-۵۱۱۶۷
تلفن: ۵۱۱۲۳۲۷-۵۱۱۲۳۲۷ - دورنگار ۵۱۱۲۳۲۷
<http://www.kashanu.ac.ir>

تقدیم

به پاس تعبیر عظیم و انسانی شان از کلمه ایثار و از خودگذشتگان
به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش وجودشان که در این
سردترین روزگاران بهترین پشتیبان است
به پاس قلب های بزرگشان که فریاد رس است و سرگردانی و ترس
در پناهشان به شجاعت می گراید
و به پاس محبت های بی دریغشان که هرگز فروکش نمی کند

این مجموعه را به خانواده عزیزم تقدیم می کنم.

تشکر و قدردانی

حمد و سپاس خداوند عالم و آگاه به احوال درونی ما که ما را در راه تحصیل علم و دانش یاری رساند و بدین مرحله از تحصیل علم رساند و با امید به نصرت او انشاء الله بتوانیم هم‌چنان در این مسیر گام برداریم.

خداوند را سپاس می‌گوییم که به من فرصت داد تا عمر خود را در راه تحصیل علم و دانش سپری کنم و همواره استادانی دلسوز و فرزانه بر سر راهم قرار داد تا در این راه دراز و بی پایان علم جویی، راهنمای راهم و تسکین آتش سیری ناپذیرم باشند. به امید آنکه به یاد خورشید تابان راهم، شمع کوچکی بر سر راه تشنگان دیگر باشم.

از کلیه اساتید محترم که من را در انجام رساندن این پایان نامه یاری رساندند بویژه استاد ارجمندم جناب آقای دکتر عباس شکاری که زحمت راهنمایی این پایان نامه را کشیدند و همیشه با گشاده رویی و متانت طبع یاریم نمودند و افق های تازه ای از تحقیق و پژوهش را پیش روی من گشودند صمیمانه سپاسگذارم.

از استاد گرامی، جناب آقای دکتر محسن نیازی استاد مشاورم به پاس محبت و آنچه به من آموختن، تشکر می‌نمایم.

از جناب آقای دکتر محسن قاسم‌پور، که بعنوان نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه قبول زحمت نموده‌اند، سپاسگزاری می‌نمایم.

در پایان لازم می‌دانم از سازمان سنجش آموزش کشور به دلیل حمایت مالی از پایان نامه تشکر و قدردانی بکنم.

چکیده

هدف از این پژوهش، ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته علوم تربیتی (گرایش مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی) از نظر اعضاء هیأت علمی و دانشجویان دانشگاه کاشان در سال تحصیلی 1390-1389 می‌باشد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی است که به ارزشیابی کیفیت برنامه درسی موجود رشته علوم تربیتی براساس الگوی کلاین می‌پردازد. جامعه آماری پژوهش جمعاً 111 نفر که شامل دو زیر جامعه: الف) - اعضاء هیأت علمی رشته علوم تربیتی 6 نفر ب) - دانشجویان رشته علوم تربیتی 105 نفر بوده است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه محقق ساخته بوده است. قابلیت اعتماد پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرانباخ برآورده شده که پایایی پرسشنامه دانشجویان 0/934، و پایایی پرسشنامه اعضاء هیأت علمی 0/878 به دست آمد. یافته‌های پژوهش نشان داد که کیفیت کلی برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی از دیدگاه اعضاء هیأت علمی و دانشجویان، در حد نسبتاً مطلوب بوده است. براساس داده‌های جمع‌آوری شده ملاک‌های ارزیابی اهداف، محتوا، وضعیت فعالیت‌های پژوهشی، مواد و وسایل، وضعیت گروه‌های پژوهشی و فضای آموزشی؛ از نظر اعضاء هیأت علمی و دانشجویان در سطح نسبتاً مطلوبی می‌باشد. اعضاء هیأت علمی وضعیت زمان در نظر گرفته شده را مطلوب گزارش کردند ولی دانشجویان معتقدند که در سطح نامطلوبی می‌باشد. از نظر اعضاء هیأت علمی روش تدریس و وضعیت ارزشیابی؛ مطلوب گزارش شده در حالی که دانشجویان معتقدند که در سطح نسبتاً مطلوبی می‌باشد.

کلمات کلیدی: ارزیابی، کیفیت، نظام آموزش عالی، برنامه درسی علوم تربیتی، گروه‌های پژوهشی و فضای آموزشی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول طرح تحقیق	
1.1 مقدمه	1
2.1 بیان مسئله	3
3.1 اهمیت و ضرورت تحقیق	7
4.1 اهداف تحقیق	10
1.4.1 هدف کلی	10
2.4.1 اهداف جزئی	10
5.1 سؤالات تحقیق	11
6.1 تعاریف مفاهیم و واژگان	12
فصل دوم پیشینه تحقیق	
1.2 مبانی نظری تحقیق	15
1.1.2 مقدمه	15
2.1.2 مفاهیم ارزشیابی آموزشی	16
3.1.2 سیر تحول ارزیابی آموزشی	21
4.1.2 اهداف و نقش های ارزیابی	25
5.1.2 مفهوم کیفیت و جایگاه آن در آموزش عالی	29
6.1.2 کیفیت و ارزشیابی	39
7.1.2 ضرورت توجه به کیفیت در نظام آموزش عالی	40
8.1.2 الگوهای ارزیابی آموزشی	44
9.1.2 مفاهیم برنامه درسی	47
1.9.1.2 برنامه درسی به عنوان مجموعه ای از دروس یا برنامه ای برای مطالعه	48
2.9.1.2 برنامه درسی به عنوان فهرست رئوس مطالب	48
3.9.1.2 برنامه درسی به عنوان محتوای یک درس یا مجموعه ای از دروس	49
4.9.1.2 برنامه درسی به عنوان برنامه زمانی برای تدریس دروس	50
5.9.1.2 برنامه درسی به عنوان مجموعه ای از اهداف و مقاصد	50
6.9.1.2 برنامه درسی به عنوان مجموعه ای از تجارب یادگیری	50
7.9.1.2 برنامه درسی به عنوان شیوه تفکر	51

51.....	8.9.1.2 برنامه درسی به مفهوم یک حوزه تخصصی و مستقل.....
52.....	9.9.1.2 برنامه درسی به عنوان یک طرح.....
53.....	10.1.2 مراحل برنامه ریزی درسی.....
58.....	11.1.2 سطوح برنامه درسی.....
58.....	1.11.1.2 برنامه درسی ایده آل.....
59.....	2.11.1.2 برنامه درسی رسمی.....
59.....	3.11.1.2 برنامه درسی آموزشی.....
60.....	4.11.1.2 برنامه درسی اجرایی.....
61.....	5.11.1.2 برنامه درسی تجربی.....
61.....	12.1.2 روند تحولات برنامه درسی.....
63.....	13.1.2 جنبه های اساسی در ارزشیابی کیفیت برنامه درسی.....
66.....	14.1.2 نقش ارزشیابی برنامه درسی در بهبود کیفیت برنامه های آموزش عالی.....
71.....	15.1.2 انواع برنامه درسی در آموزش عالی.....
74.....	16.1.2 کیفیت برنامه درسی در آموزش عالی.....
77.....	17.1.2 ارزشیابی کیفیت درونی برنامه ی درسی.....
81.....	18.1.2 مدل نظری تحقیق.....
83.....	19.1.2 بررسی ارزیابی کیفیت آموزشی.....
86.....	20.1.2 روند ارزیابی کیفیت آموزشی در ایران.....
87.....	2.2 مبانی تجربی تحقیق.....
87.....	1.2.2 تحقیقات انجام شده در داخل کشور.....
100.....	2.2.2 تحقیقات انجام شده در خارج کشور.....
110.....	3.2.2 جمع بندی و نتیجه گیری.....

فصل سوم روش تحقیق

116.....	1.3 روش پژوهش.....
116.....	2.3 جامعه آماری.....
118.....	3.3 جامعه نمونه و روش نمونه گیری.....
119.....	4.3 نحوه گردآوری داده ها.....
117.....	5.3 ابزار گردآوری داده ها.....
120.....	6.3 ملاک ها، نشانگرها، گویه ها و منابع گردآوری داده ها.....
124.....	7.3 ویژگی های فنی ابزارها.....

124.....	1.7.3 اعتبار پرسشنامه.....
122.....	2.7.3 پایایی پرسشنامه
122.....	8.3 روش تجزیه و تحلیل داده ها.....
فصل چهارم یافته های تحقیق	
128.....	1.4 مقدمه
128.....	2.4 شاخص های توصیفی مربوط به دانشجویان.....
129.....	3.4 شاخص های توصیفی مربوط به اساتید.....
فصل پنجم خلاصه، بحث و نتیجه گیری	
167.....	1.5 مقدمه
169.....	2.5 تحلیل یافته های سؤال های باز.....
173.....	3.5 بحث و نتیجه گیری.....
174.....	4.5 پیشنهادات
174.....	1.4.5 پیشنهادات اجرایی.....
176.....	2.4.5 پیشنهادات پژوهشی.....
177.....	5.5 محدودیت های تحقیق.....
180.....	منابع و مأخذ.....

فهرست جدولها

صفحه	عنوان
80.....	جدول 1.2 عناصر برنامه‌ی درسی و تبیین آنها در فرآیند کیفیت برنامه‌ی درسی
101.....	جدول 2.2 جمع بندی خلاصه‌ای از تحقیقات انجام شده در زمینه ارزیابی
105.....	جدول 3.2 خلاصه‌ای از تعاریف ارائه شده در مورد ارزشیابی، کیفیت و.....
117.....	جدول 1.3 ملاک ها، نشانگرها، گویه ها و منابع گردآوری داده ها
121.....	جدول 2.3 امتیازبندی گزینه های مقیاس پنج بخشی
122.....	جدول 3.3 امتیاز بندی
125.....	جدول 1.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به جنسیت دانشجویان
126.....	جدول 2.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به سن دانشجویان
126.....	جدول 3.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به سال ورودی دانشجویان به دانشگاه
127.....	جدول 4.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به وضعیت تأهل دانشجویان
127.....	جدول 5.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به وضعیت اشتغال دانشجویان
128.....	جدول 6.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به معدل تحصیلی دانشجویان
128.....	جدول 7.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به جنسیت اساتید
129.....	جدول 8.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به مرتبه علمی اساتید
129.....	جدول 9.4 توزیع فراوانی و درصد مربوط به سابقه خدمت اساتید
130.....	جدول 10.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه اهداف برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی
131.....	جدول 11.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه اهداف برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی

- جدول 12.4 شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی اهداف برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 132
- جدول 13.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه ترکیب محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 134
- جدول 14.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه ترکیب محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 135
- جدول 15.4 شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی ترکیب محتوای برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 136
- جدول 16.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه وضعیت فعالیت های پژوهشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 137
- جدول 17.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه وضعیت فعالیت های پژوهشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 138
- جدول 18.4 شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی وضعیت فعالیت های پژوهشی در برنامه درسی 139
- جدول 19.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه روش های فعال تدریس در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 141
- جدول 20.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه روش های فعال تدریس در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 142
- جدول 21.4 شاخص های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی روش های فعال تدریس در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 143
- جدول 22.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه زمان در نظر گرفته شده در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 145
- جدول 23.4 شاخص های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه زمان در نظر گرفته شده در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 145

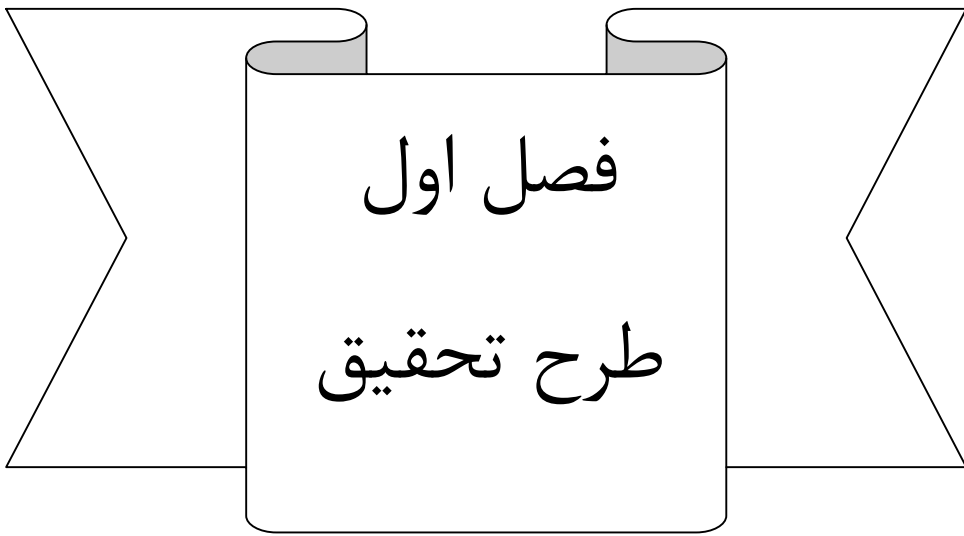
- جدول 24.4 شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی زمان در نظر گرفته شده در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 146
- جدول 25.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه مواد و وسایل در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 148
- جدول 26.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه مواد و وسایل در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 149
- جدول 27.4 شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی مواد و وسایل در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 150
- جدول 28.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه وضعیت گروه‌های پژوهشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 151
- جدول 29.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه وضعیت گروه‌های پژوهشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 152
- جدول 30.4 شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی وضعیت گروه‌های پژوهشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 153
- جدول 31.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه فضای آموزشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 154
- جدول 32.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه فضای آموزشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 155
- جدول 33.4 شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی فضای آموزشی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 156
- جدول 34.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه وضعیت ارزشیابی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 157
- جدول 35.4 شاخص‌های توصیفی مربوط به سؤالات پرسشنامه در مؤلفه وضعیت ارزشیابی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 158

جدول 36.4 شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی وضعیت
ارزشیابی در برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 159

جدول 37.4 شاخص‌های توصیفی و نتایج آزمون تی تک نمونه ای مربوط به ارزیابی کلی
کیفیت برنامه درسی دوره کارشناسی رشته علوم تربیتی 161

فهرست شکلها

صفحه	عنوان
35.....	شکل 1.2 معانی متفاوت کیفیت از نظر هرست
81.....	شکل 2.2 تار عنکبوت عناصر برنامه‌ی درسی در مدل بررسی کیفیت برنامه‌ی درسی

1.1 مقدمه

یکی از پرارزش‌ترین نهادهایی که جامعه برای پیشرفت و توسعه در اختیار دارد، دانشگاه است. دانشگاه‌ها از یک سو به عنوان حافظ و انتقال دهنده میراث فرهنگی و ارزش‌های حاکم بر جامعه‌اند و از سوی دیگر پاسخگوی نیازهای اجتماعی برای کسب، اشاعه و توسعه دانش و فناوری می‌باشند. "دانشگاه‌ها و مراکز علمی و آموزشی به دلیل نقش علمی و پیشرو آنها به عنوان نهاد پرچمدار رشد و توسعه علمی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جوامع بشری، از آغاز شکل‌گیری از اهمیت خاصی برخوردار بوده‌اند" (مهجانی و میرطاهری، 1380: 82). از این‌رو کیفیت آنها همواره مورد توجه خاص دولت‌ها و ملت‌ها بوده است. تحولات جدید جهانی، موقعیت‌ها و محیطی که دانشگاه‌ها در آن قرار گرفته‌اند، در عصر حاضر نظام آموزش عالی را با مشکلات و چالش‌هایی روبرو کرده است. "در دهه‌های اخیر نظام‌های آموزش عالی تحت تأثیر سه عامل قرار داشته‌اند: الف) تغییرات اقتصادی - اجتماعی ب) تغییرات تکنولوژیک و فناوری اطلاعات ج) حرکت به سوی جهانی شدن. این تغییرات موجب شده است که جهت‌گیری جدیدی در برنامه‌های نظام‌های یاد شده به وجود آید و دانشگاه‌ها بیش از پیش به جنبه‌های کارایی و اثربخشی فعالیت‌های خود حساس شوند" (بازرگان، 1377: 125). بنابراین نظام آموزش عالی باید متوجه نگرانی‌های مربوط به افت کیفیت باشد و ارزیابی کیفیت آموزشی را در برنامه‌های خود بگنجانند این امر، ایجاد و سازوکاری برای ارزیابی مستمر کیفیت در ساختار آموزش عالی را ضروری می‌نماید.

"در این راستا ارزیابی کیفیت برنامه‌ی درسی به عنوان یکی از مهمترین عناصر نظام دانشگاهی برای تأمین کادر تخصصی و علمی از اولویت برخوردار است" (ملا محمدی، 1379: 3). "آموزش عالی در ایران نیز بر حسب ضرورت‌های تاریخی، دگرگونی‌های بسیاری به خود دیده و مسیر پرفراز و نشیب و گسیخته‌ای را پیموده است" (محمدی، 1381: 4). در دهه گذشته، مفهوم کیفیت در آموزش عالی مورد تأکید و توجه بیشتری قرار گرفته و ارزیابی آن در نظام‌های دانشگاهی مطرح شده است (بازرگان، 1376(الف): 4). طبق نظر قورچیان (1383)؛ مطالعات تطبیقی آموزش عالی نشان می‌دهد دانشگاه‌هایی موفق هستند که از یک نظام چرخ زندگی دانشگاهی (یعنی: 1) نظام برنامه‌ریزی و توسعه (2) نظام نگهداری و ارزشیابی و اعتبارسنجی (3) نظام تولید و توزیع برخوردار باشند. این نظام، نقش ارزشیابی و اعتبارسنجی را کلیدی و آن را عامل احیای زندگی دانشگاهی تلقی می‌نماید. پوند¹ 2002 [به نقل از اسحاقی، 1385: 3] می‌گوید؛ "کیفیت در آموزش عالی با دستیابی به اهداف و کسب یا تأیید استانداردهای عمومی و قابل قبول مرتبط است و تضمین کیفیت به معنای برنامه‌ریزی بررسی منظم مؤسسه یا برنامه به منظور تعیین میزان دستیابی به استانداردهای قابل قبول در آموزش، پژوهش و ساختار سازمانی است که در حال حاضر وجود دارد و افزایش خواهد یافت". یکی از عوامل مؤثر در توسعه سیستماتیک و حساب شده آموزش عالی و بهبود کیفیت آن، برنامه‌ریزی درسی است. برنامه‌ریزی درسی به منظور گسترش نظام‌های آموزشی تدوین شده و هدف آن از یک طرف، فراهم کردن فرصت‌های یادگیری هرچه بیشتر برای افراد واجب‌التعلیم و علاقمند به یادگیری و از طرف دیگر تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص مورد نیاز برای توسعه اقتصاد کشورهاست.

¹ pound

برنامه درسی هسته اصلی تمام برنامه‌ها و محور همه فعالیت‌های تعلیم و تربیت را تشکیل می‌دهد. برنامه درسی بایستی متناسب با نیازهای یادگیرندگان و جامعه تدوین گردد و پاسخگوی تغییر و تحولات و نیازهای متناسب با این تحولات باشد. برای آگاهی از چنین امری برنامه‌های درسی باید به طور مداوم مورد ارزیابی و بررسی قرار گیرند. در همین راستا احتیاج به ارزیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی از اهمیت خاصی برخوردار است. زیرا رشته علوم تربیتی به عنوان یکی از رشته‌های علمی حساس و سرنوشت ساز زمینه پروراندن افراد صاحب‌نظر در تعلیم و تربیت را در اختیار دارد که نقش مهمی در طراحی و تدوین برنامه‌های درسی در سایر مقاطع و رشته‌های مختلف تحصیلی حتی در آموزش عالی خواهند داشت.

ارزیابی کیفیت آموزشی و به طور ویژه ارزیابی کیفیت برنامه درسی در آموزش عالی کارکردهای زیادی می‌تواند داشته باشد، ارزیابی از یک طرف با به تصویر کشیدن وضعیت موجود و مطلوب سازمان جهت تصمیم‌گیری کیفیت عناصر مختلف سازمانی و از طرفی دیگر با شفاف و روشن‌تر کردن فعالیت‌های نظام، پاسخگویی دانشگاه‌ها را بالا برده و در نتیجه رضایت نمایندگان مردم و دولت را تأمین می‌کند.

2.1 بیان مسئله

نظام آموزش عالی با مرکزیت دانشگاه‌ها یکی از مهمترین نهادهایی است که می‌تواند در حل مسائل اجتماعی و اقتصادی نقش مؤثری داشته باشد، زیرا این نظام سهم عمده‌ای در تأمین و تربیت نیروی انسانی مولد، متفکر و برجسته کشور دارد. از نظر بازرگان (1369) هدف‌های عمده‌ی نظام آموزش عالی در چهار محور ذیل تصویر می‌شود: 1- کمک به تحقق اهداف اجتماعی از طریق فراهم کردن برابری در فرصت های آموزش عالی. 2- برآوردن تقاضای

اجتماعی برای آموزش عالی متناسب با ویژگی‌ها، انگیزه‌ها، انتظارات و تحصیلات افراد، پرورش توانایی‌های بالقوه‌ی شهروندان و تسهیل یادگیری مستمر (یادگیری مادام‌العمر). 3- پرورش نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور و کمک به حل مسائل جامعه. 4- پیشبرد مرزهای دانش و تولید دانش نو.

ال خاواس¹ (2010) می‌گوید؛ تغییرات عمده جهانی، نظام‌های آموزش عالی را در سرتاسر جهان به این سو پیش برده که در مقابل نیازهای محلی، علایق ملی و مسایل جهانی پاسخگوتر باشند. در این زمینه نظام آموزش عالی باید پاسخگو بوده و تغییرات سریع در سیاست جهانی را در نظر داشته باشد. بنابراین لازم است برنامه‌های آموزش سنتی، کیفیت و اثربخشی خود را به طور شفاف‌تر و مشخص‌تر به نمایش بگذارند.

برنامه‌ی درسی به عنوان بخشی از فرآیند برنامه‌ریزی آموزشی یکی از عوامل اساسی تشکیل دهنده‌ی کیفیت نظام آموزشی است که می‌تواند آموزش عالی را در رسیدن به اهداف فوق موفق سازد. از این‌رو، پی بردن به عملکرد و کارایی نظام دانشگاهی در جهت پاسخگویی به نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه اهمیت دارد. یکی از جنبه‌های مورد نظر در این باره ارزیابی کیفیت برنامه‌ی درسی است. درسل² [به نقل از وزیر، 1378] در زمینه‌ی ارزیابی برنامه‌ی درسی چهار رهیافت را مطرح می‌کند:

الف) ارزشیابی مفهوم برنامه‌ی درسی. در قالب مواردی چون گرایش یا عدم گرایش آموزش عالی به تحقیق و تولید دانش نو، گرایش یا عدم آن به آماده سازی حرفه‌ای دانشجویان، تأکید

¹ El-khawas

² Dersel